

Adran 9

Ffilmio a ffotograffiaeth

Mae ffilmio neu dynnu ffotograffau o blant, pobl ifanc neu oedolion mewn perygl yn gallu bod yn ffordd dda o gofnodi digwyddiad cadarnhaol neu hysbysebu clwb. Fodd bynnag, mae'n rhaid dilyn protocolau penodol er mwyn cydymffurfio â Deddf Diogelu Data 2018 a diogelu plant, pobl ifanc a/neu oedolion mewn perygl. Mae hyn yn cynnwys rheoli unrhyw broses o wneud, cadw, storio a chyhoeddi delweddau; ffotograffau, ffilm a sain, delweddau ar wefannau rhwydweithio cymdeithasol a rhannu fideos. Gwneir hyn er mwyn amddiffyn plant, pobl ifanc ac oedolion mewn perygl a allai fod mewn perygl o ddioddef camdriniaeth neu gam-fanteisio drwy ddefnydd amhriodol o'r cyfryw ddelweddau. Mae'n arfer da, lle bo'n bosibl, cyhoeddi ar ddechrau digwyddiadau neu weithgareddau'r Eglwys fod angen i bawb sy'n bresennol ofalu nad ydynt yn tramgwyddo hawliau preifatrwydd a ffotograffig pobl eraill.

Mae sawl agwedd gadarnhaol ar rannu delweddau digidol. Fodd bynnag, mae gwneud hyn yn gallu achosi peryglon uniongyrchol neu anuniongyrchol fel bwlio ar y we, ysglyfaethwyr rhywiol yn defnyddio delweddau, pobl yn eu defnyddio i feithrin perthynas amhriodol ar-lein, a'r posibilrwydd bod plant, pobl ifanc ac oedolion yn gweld deunydd anaddas ac amhriodol. Weithiau, bydd gan riant/gwarcheidwad/gofalwr resymau da dros wrthod caniatâd i bobl wneud neu ddefnyddio delweddau. Ymhlith y rhesymau posibl y mae penderfyniad riant/gwarcheidwad/gofalwr nad yw am i rywun arall dynnu lluniau o'i blentyn, neu'r posibilrwydd bod plentyn neu berson ifanc yn wrthrych anghydfod cyfreithiol neu yng ngofal awdurdod lleol a bod angen cadw ei leoliad yn gyfrinachol. Nid oes angen i riant/gwarcheidwad/gofalwr ddatgelu pam y mae wedi gwrthod caniatâd.

Diogelu data

Mae ffotograffau, delweddau digidol a delweddau ffilm yn cael eu hystyried yn ddata personol, ac felly mae Deddf Diogelu Data 2018 yn berthnasol iddynt.

Mae'r ddeddf yn cynnwys wyth egwyddor Diogelu Data sydd angen eu dilyn. Mae'n rhaid i ffotograffau, delweddau digidol a delweddau ffilm:

- gael eu defnyddio yn deg ac yn gyfreithlon
- cael eu defnyddio at ddibenion cyfyngedig sy'n cael eu nodi'n benodol
- cael eu defnyddio mewn ffordd sy'n ddigonol, yn berthnasol ac nid yn ormodol
- bod yn gywir
- peidio â chael eu cadw ar ôl y cyfnod gofynnol at ddiben yr achlysur
- cael eu trin yn unol â hawliau diogelu data pobl
- cael eu cadw yn saff a diogel
- peidio â chael eu trosglwyddo y tu allan i'r DU heb ddiogelwch digonol

Mae nodi natur y gweithgaredd/digwyddiad yn gam cyntaf pwysig tuag at ystyried a deall cyfrifoldebau pawb. Ar ôl nodi natur y gweithgaredd neu'r digwyddiad mae'n bwysig gwneud rhestr o'r hyn a fydd yn digwydd yn ystod y digwyddiad a phwy fydd yn bresennol. Hefyd, mae'n bwysig ystyried presenoldeb tebygol ffonau symudol, llechi a dyfeisiau sy'n gallu gwneud fideos, yn ogystal â chamerau. Mae angen rhoi ystyriaeth ofalus i'r posibilrwydd o blant, pobl ifanc ac oedolion mewn perygl yn gwneud delweddau. Mae hyn yn rhan bwysig o ymarfer cyfredol ac mae delweddau o'r

fath yn cael eu defnyddio'n eang. Felly, mae'n bwysig rhoi gwybod i blant a phobl ifanc am y drefn ar gyfer gwneud delweddau. Mae plant a phobl ifanc yn gyfarwydd â chydymffurfio â'r polisiâu sydd ar waith mewn ysgolion a sefydliadau eraill, felly byddant yn disgwyl i'r eglwys nodi'r hyn a ganiateir yn glir.

Caniatâd ar gyfer gwneud delweddau

Mae'n **rhaidd** cael caniatâd penodol ysgrifenedig rhiant/gwarcheidwad cyn ffilmio plentyn neu dynnu llun ohono yn ystod gweithgareddau'r eglwys. Mae'n rhaid cwblhau Ffurflen 4: *Ffurflen ganiatâd ar gyfer gwneud a defnyddio delweddau* gan egluro'r rheswm dros wneud y ffilm/tynnu'r llun e.e. ar gyfer gwefan yr eglwys, byrddau gwybodaeth, y wasg ac ati. Hefyd, mae'n rhaid i'r rhiant a'r plentyn/person ifanc lofnodi'r ffurflen (os yw wedi cyrraedd oedran cydsynio). Rhaid i'r ffurflen ganiatâd ddatgan at ba ddiben y defnyddir y llun, ac yn syth ar ôl defnyddio'r llun at y diben hwnnw y caiff ei ddiarhysio. Dylid annog rhieni/gwarcheidwaid/gofalwyr i roi gwybod i'r sefydliad os nad ydynt am i'w blentyn gael ei ffilmio neu i gael ei lun wedi'i dynnu.

Mae'n rhaid cadw cofnodion priodol o'r caniatâd a roddwyd, a gofyn am ganiatâd bob blwyddyn. Trowch at y daflen / Ffurflen 17 i'w defnyddio i greu rhestr o enwau plant a'r caniatâd Diogelu cysylltiedig. Dylai hyn fynd law yn llaw a bod yn gysylltiedig â'r asesiad risg ar gyfer y digwyddiad.

Gall rhieni/gwarcheidwaid/gofalwyr dynnu eu caniatâd yn ôl unrhyw amser. Os yw caniatâd yn cael ei roi ar gyfer diben penodol e.e. defnyddio delwedd ar wefan plwyf, mae angen caniatâd pellach os bwriedir defnyddio'r ddelwedd at ddiben gwahanol e.e. adroddiadau blynyddol.

Nid oes rhaid cael caniatâd ysgrifenedig ar gyfer defnyddio lluniau o oedolion. Fodd bynnag dylai pawb gael y dewis i beidio â bod mewn llun a dylid cofnodi enwau'r sawl sy'n gwrthod bod yn y llun.

Ar ôl tynnu lluniau, mae'n bwysig ystyried yn ofalus ac yn sensitif sut y byddant yn cael eu defnyddio. Mae angen dilyn yr ymarfer da canlynol:

- wrth dynnu llun, sicrhau bod cofnod â dyddiad yn cael ei gadw sy'n nodi'r gwasanaeth/digwyddiad a'r unigolion yn y llun;
- defnyddio ffotograffau grŵp yn hytrach na delwedd o unigolyn os oes modd;
- peidio â thynnu lluniau o blant/pobl ifanc neu oedolion mewn perygl nad ydynt wedi'u gwisgo'n briodol. Er enghraifft, os yw'r ddelwedd yn ymwneud â gweithgaredd nofio dylid canolbwyntio ar y gweithgaredd;
- mae angen cadarnhau bod cydsyniad priodol wedi'i sicrhau ar gyfer pob delwedd, ac os oes unrhyw amheuaeth mae angen dinistrio'r ddelwedd.

Cyfrifoldeb Cyngor Plwyf Eglwysig yw unrhyw weithgaredd neu ddigwyddiad a gynhelir yn enw'r eglwys. Trefnydd y digwyddiad sy'n gyfrifol am unrhyw ddigwyddiad preifat a gynhelir.

Defnyddio a storio delweddau

Mae'n rhaid ystyried y canlynol wrth storio a defnyddio delweddau:

- mae cadw, dosbarthu neu ddangos delweddau anwedus o blant yn drosedd;
- ni ddylid rhoi ffotograff/ffilm o blentyn/plant ar wefan heb gydsyniad ysgrifenedig y rhiant/gwarcheidwad;
- wrth ddefnyddio delweddau o blant/pobl ifanc at ddibenion cyhoeddusrwydd neu i'w cyhoeddi yn y wasg, ni ddylid cynnwys enw'r plentyn/person ifanc neu unrhyw wybodaeth arall a allai ei adnabod. Os yw enwau'n cael eu cyhoeddi, dim ond ar ôl cael caniatâd ysgrifenedig y rhiant neu'r gwarcheidwad cyfreithiol y gellir gwneud hynny.

Bydd rhai eithriadau amlwg i hyn, fel dathlu gwobr neu lwyddiant, ond mae'n rhaid sicrhau caniatâd ysgrifenedig ymlaen llaw bob amser;

- mae angen trin delweddau digidol yn ofalus iawn, gan gofio eu bod yn gallu cael eu troi'n ddelweddau o gam-drin plant os yw'r bobl anghywir yn cael gafael arnynt;
- mae'n rhaid storio ffotograffau o blant mewn lle diogel;
- dylai Cynghorau Plwyf Eglwysig ystyried sut a ble y mae delweddau am gael eu storio i fodloni gofynion y polisi hwn;
- ni ddylai gweithwyr gadw delweddau ar eu ffonau, i-pads, llechi, gliniaduron, cyfrifiaduron personol ac ati am fwy o amser nag sy'n ofynnol at y diben y casglwyd y llun. Os nad oes modd cadw delweddau/fideos ar gyfrifiadur yr Eglwys yng Nghymru, yna cyfrifoldeb y ffotograffydd ac arweinydd y digwyddiad yw sicrhau bod delweddau/fideos yn cael eu cadw ar gof bach. Disgwylir i'r cof bach hwnnw gael ei gadw dan glo o fewn eiddo'r Eglwys yng Nghymru.
- os oes modd, dylai pob plentyn neu berson ifanc fod yn rhan o grŵp;
- defnyddiwch ddelweddau o blant mewn dillad addas yn unig mewn ffotograff. Mae hyn er mwyn diogelu urddas y plentyn a lleihau'r perygl o ddefnydd amhriodol. Hefyd, trowch at yr adran sy'n nodi'r rheidrwydd am sicrhau caniatâd;
- mae angen darparu gwybodaeth os oes bwriad cadw'r ddelwedd a'i defnyddio yn y dyfodol;
- mae'n rhaid storio'r ddelwedd yn ddiogel a'i gwaredu/dileu os nad oes ei hangen mwyach;
- mae ffotograffau, delweddau digidol a ffilmiau (y cyfeirir atynt fel delweddau) yn cael eu hystyried yn ddata personol. O ganlyniad, mae Deddf Diogelu Data 2018 yn berthnasol i'r data hwn. Mae rhagor o wybodaeth am y Ddeddf ar gael trwy gysylltu â Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth: Swyddfa Cymru wales@ico.org.uk
- ar gyfer pob Digwyddiad Taleithiol a digwyddiadau preswyl, rhaid rhoi i'r Cyfarwyddwr Cyfathrebu neu'r sawl sy'n gyfrifol am gyfathrebu ar gyfer y digwyddiad gopiâu o ffurflenni caniatâd gan eu hysbysu am unrhyw blant na ddylid eu hadnabod. Gall hyn gynnwys peidio â'u henwi, tynnu llun neu fideo ohonynt na/neu eu cyfweld na datgelu'n benodol pwy ydynt a chymryd camau i reoli hyn.

Mae'n ofynnol cael caniatâd ar gyfer unrhyw lun amlwg sy'n adnabod plentyn ac yn ei gysylltu â'r Eglwys yng Nghymru. Lle bynnag y bo modd, dylai ffotograffydd sy'n gweithredu ar ran yr Eglwys yng Nghymru gyflwyno ei hun i'r sawl sy'n bresennol mewn digwyddiad/achlysur yr Eglwys a rhoi cyfle i bobl gamu allan o unrhyw luniau amlwg os ydynt am wneud hynny.

Diwedd